

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 07.12.1988, sp. zn. 1 To 34/88, ECLI:CZ:NS:1988:1.TO.34.1988.1

Číslo: 12/1990

Právní věta: V případě pachatele, který napadl poškozenou opakovanými údery kladivem do hlavy v úmyslu ji usmrtit a pak v domnění, že poškozená již nežije, se rozhodl zbavit se jejího těla a vhodil je do vody, kde se poškozená utopila, nejde o tzv. dolus generalis, takže jeho jednání nelze posoudit jako dokonáný trestný čin vraždy podle § 219 tr. zák. ale jen jako pokus vraždy podle § 8 odst. 1, § 219 tr. zák. ve vícečinném souběhu s trestným činem ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 224 odst. 1 tr.zák.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 07.12.1988

Spisová značka: 1 To 34/88

Číslo rozhodnutí: 12

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Omyl skutkový, Pokus, Vražda, Zavinění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 4

§ 219

§ 8 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K odvolání krajského prokurátora v Praze proti rozsudku krajského soudu v Praze ze 7. 9. 1988 sp. zn. 3 T 11/88 Nejvyšší soud ČSR uložil obžalovanému P. B. při nezměněném výroku o vině podle § 219 tr. zák. úhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání třinácti a půl roku, pro jehož výkon zařadil obžalovaného do druhé nápravně výchovné skupiny.

Podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání obžalovaného.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem byl obviněný P. B. uznán vinným pokusem trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1., § 219 tr. zák. a trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. a odsouzen podle § 219 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvanácti a půl roku, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny.

Výše uvedené trestné činnosti se obviněný podle skutkového zjištění uvedeného ve výroku

napadeného rozsudku dopustil tím, že dne 11. 12. 1987 kolem 19.30 hod. na silnici asi 1,5 km za obcí Loukov, okr. Mladá Boleslav, po předchozí vzájemné hádce napadl svou manželku H. B., již opakovanými údery rukou do obličeje srazil na zem a potom ji nejméně šestkrát silně udeřil kladivem do hlavy, čímž jí způsobil tržnězhmožděnou ránu za levým ušním boltcem pronikající až na kost s částečným odhmožděním ušního lalůčku, tržnězhmožděnou ránu nad horním okrajem levého ušního boltce, pronikající na kost, tržnězhmožděnou ránu v krajině temenní a týlní vlevo, pronikající na kost, tržnězhmožděnou ránu na hranici krajiny temenní a týlní uprostřed, pronikající na kost s částečným odtržením měkkých pokrývek lebních, tržnězhmožděnou ránu na hranici temenní a týlní krajiny vpravo, pronikající na kost, následkem nichž poškozená upadla do silného bezvědomí; potom v domnění, že poškozená již nežije, naložil ji obžalovaný do zavazadlového prostoru jejich osobního auta a odvezl ji k zatopenému písečnému lomu k v. ú. obce Příšovice, okr. Liberec, kde vysekal otvor do ledu, k tělu poškozené řetězem přivázal starou autobaterii a vhodil ji i s baterií do vody, takže poškozená zemřela následkem udušení z utopení.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu v zákonné lhůtě podali odvolání krajský prokurátor v Praze a obviněný.

Krajský prokurátor zaměřil odvolání pouze proti výroku o trestu. Namítl, že krajský soud v důsledku nesprávného hodnocení důkazů, zejména formy zavinění obviněného a motivace činu, dospěl k nesprávnému zhodnocení nebezpečnosti činu obviněného pro společnost, a tím i k uložení nepřiměřeně mírného trestu odnětí svobody. Za nesprávný považuje závěr krajského soudu, že obviněný pokus vraždy spáchal v nepřímém úmyslu. Odvolatel je toho přesvědčen, že celé jednání obviněného i jeho vůle zcela nepochybně směřovaly k usmrcení poškozené. Za nepřesvědčivý považuje i závěr krajského soudu, že nešlo o předem plánované usmrcení poškozené. Přímý úmysl a příprava činu, jeho motivace a celkové jednání obviněného proto podle odvolatele výrazně zvyšují nebezpečnost jeho činu pro společnost a měly být promítnuty i ve výši trestu. Krajský prokurátor navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a při nezměněném výroku o vině pokusem trestného činu vraždy spáchaném však v přímém úmyslu a trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen úhrnný trest odnětí svobody při horní hranici trestní sazby v § 219 tr. zák.

Obviněný naproti tomu odvolání zaměřil proti výroku o vině pokusem vraždy i proti trestu.

Pokud jde o výrok o vině pokusem trestného činu vraždy namítl, že krajský soud se při závěru o něm nevypořádal se všemi okolnostmi případu, zejména ve vztahu k jeho zavinění. Znovu opakuje, že neměl v úmyslu manželku usmrtit, a to ani v eventuálním úmyslu. Kdyby chtěl poškozenou usmrtit, vedl by údery větší silou. Není tedy bezpečného důkazu o tom, že byl veden úmyslem manželku usmrtit. Protože jednal v dlouhodobém stresovém stavu, neurotizován stavem konfliktového manželství, ovlivněn stavem po extrakci zubu a nedostatečným spánkem a hádkou s poškozenou, jednal v afektu, v němž zasadil řadu úderů ovšem v úmyslu jen poškozenou zranit. Ze všech uvedených důvodů je přesvědčen, že z důkazů je možno dovodit pouze způsobení úmyslného těžkého ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák.

Obviněný navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil, uznal jej vinným pouze trestným činem ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. a stejným trestným činem podle § 224 odst. 1 tr. zák. a uložil mu přiměřený úhrnný trest.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, které mu předcházelo, a učinil tyto závěry:

V řízení, které předcházelo napadenému rozsudku, neshledal pochybení, jež by měla za následek nedostatečné objasnění věci nebo porušení práva obžalovaného na obhajobu. Dostatečným způsobem

byly zjištěny osobní a rodinné poměry obžalovaného. Provedené dokazování ve věci je úplné.

Krajský soud na podkladě úplně provedeného dokazování v hlavním líčení správně také zjistil skutkový děj uvedený ve výroku jeho rozsudku. Vzhledem k tomu a protože ani obviněný proti správnému zjištění průběhu skutkového ději nic nenamítá, odvolací soud v této části odkazuje na odůvodnění napadeného rozsudku a na všechny v ní uvedené důkazy, na jejichž podkladě spolehlivě zjistil, že to byl výlučně obviněný, který v místě, čase a způsobem ve výroku rozsudku uvedeným napadla a více ranami kladivem do hlavy zranil poškozenou tak, že jí přivodil hluboké bezvědomí, a máje za to, že je mrtva, ji odvezl k rybníku a vhodil do vody, přičemž bezprostřední příčinou smrti bylo udušení z utopení. Zcela důvodně pro zjištění uvedeného průběhu skutkového děje vycházel z výpovědi obviněného z 12. 12. 1987, učiněné v přípravném řízení, v níž se k činu doznal a uvedl, že poškozenou napadl kladivem, a dále ze závěrů znalců z odvětví soudního lékařství, jimiž je spolehlivě zjištěno, že k nejméně šesti úderům do hlavy poškozené došlo tupým předmětem, nejspíše kladivem, a že šlo o rány zasazené větší silou. Závěry těchto znalců bylo spolehlivě vyvráceno pozdější tvrzení obviněného, že zjištěná zranění byla způsobena toliko pěstmi, pádem poškozené na zem nebo otloukáním hlavy poškozené o zem (podložku).

Krajský soud se dále náležitě vypořádal i s pozdější obhajobou obviněného, který zejména v hlavním líčení tvrdil, že nešlo o rány zasazované větší silou, když žádná z nich neprorazila lební kost, že nešlo ani o rány cílené, takže život poškozené, jak bylo zjištěno i znalci z odvětví soudního lékařství, nebyl jimi ohrožen. Krajský soud důvodně poukázal na to, že v souladu se zjištěním znalců lékařů k proražení lebních kostí nedošlo jen proto, že poškozená měla silnou lebku (0,8 cm, tedy nad běžným průměrem 0,3 cm). Přes tuto skutečnost došlo opakovanými údery k postižení mozku a ke krvácení do mozkových plen a k bezvědomí; včasným lékařským zákrokem by zřejmě poškozená zůstala při životě. Správně poukázal na to, že pokud by obviněný měl zájem na tom, aby žila, mohl ji odvézt k ošetření a nikoli jen po zběžném pohmatu na spánky usuzovat na její smrt a vhodit ji do vody pod led. Důvodně se neztotožnil ani s obhajobou obviněného, že nešlo o rány cílené a vedené jen náhodně ve stavu silného rozrušení s poukazem na to, že všechny zjištěné rány byly vedeny na hlavu poškozené a nikam jinam, tedy do části těla důležité pro život člověka. Správně a v souladu se závěry znalců lékařů shledal, že ostatní zranění jako podkožní výrony v obličejí, poranění rukou, krku a stehna mohla vzniknout od úderu rukou, když v první fázi ji obžalovaný několikrát rukama udeřil nebo v sebeobraně v době, než bylo použito kladiva, kdy se bránila rukama.

Za správně zjištěného průběhu skutkového děje krajský soudy vyvodil i správné právní závěry. Nepochybil, pokud na rozdíl od obžaloby, která vycházela z názoru, že jde o tzv. dolus generalis, a kvalifikovala jednání obviněného jako jeden skutek zakládající dokonatý trestný čin vraždy podle § 219 tr. zák., jednání obviněného vůči poškozené až do okamžiku, kdy subjektivně byl přesvědčen, že je mrtvá, posoudil jako pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1, § 219 tr. zák. Krajský soud důvodně dospěl k závěru, že nebylo možno bezpečně dovodit, že šlo o násilný útok na poškozenou obviněným, a to útok předem připravený se záměrem poškozenou usmrtit a zbavit se jejího těla, tedy o jeden skutek, jehož součástí by byla jak vražda, tak odstranění mrtvolky. Proč nešlo o takový předem plánovaný trestný čin vraždy, odůvodnil krajský soud v příslušné části odůvodnění napadeného rozsudku zejména poukazem na to, že obviněný tuto skutečnost nedoznal. V tomto ohledu odvolací soud odkazuje na odůvodnění této části napadeného rozsudku a na argumenty krajským soudem v ní uvedené, s nimiž se jako se správnými ztotožňuje.

Krajský soud však pochybil, když dospěl k závěru, že obviněný pokus trestného činu vraždy spáchal jen v nepřímém úmyslu, a k závěru, že provedené důkazy mu dovolovaly podklad jen pro srozumění obviněného se smrtí poškozené. Tento závěr je v rozporu s jeho zjištěním, že vůči poškozené obviněný útočil velmi intenzívně. Útok byl veden opakovaně kladivem na její hlavu jako na důležitý lidský orgán zcela vědomě, že jde o útok objektivně způsobit smrt poškozené. Za těchto okolností je závěr o nepřímém úmyslu chybný. Právě způsob útoku, jaký pachatel zvolil, krajský soud

náležitě nezhodnotil. Obviněný se tedy dopustil pokusu trestného činu vraždy v úmyslu přímém, nikoli v nepřímém.

Pokud jde o další jednání obviněného, kdy domněle mrtvou poškozenou autem odvezl k zatopenému lomu, zatěžkal autobaterii a vhodil pod led do vody, správně je krajský soud kvalifikoval jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. spáchaný v reálném souběhu s pokusem trestného činu vraždy. Nedostatkem však je, že v odůvodnění napadeného rozsudku soud neuvedl, jakou formou zavinění obviněný tento trestný čin spáchal. Poněvadž z výsledků provedeného dokazování vyplývá, že obviněný v souladu se závěry znalců z odvětví soudního lékařství jako laik nemusel vědět, že poškozená je živá, když ji vhodil do vody, spáchal trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. z nevědomé nedbalosti (§ 5 písm. b/ tr. zák.), neboť nevěděl, že svým jednáním může způsobem uvedeným v tomto zákoně porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

V další části rozhodnutí se Nejvyšší soud ČSR zabýval výrokem o trestu a výrokem o náhradě škody v rozsudku krajského soudu v Praze.